

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/99/80/93

STOSUNKI EWG - POLSKA

Komunikat z badań

Warszawa, lipiec 1993 r.

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

Tempo procesu integracji Polski ze Wspólnotami Europejskimi jest przedmiotem kontrowersji. Władzom polskim zależałoby na jasnym określeniu przez państwa Wspólnoty daty rozpoczęcia rozmów dotyczących warunków i terminu, kiedy nasz kraj stanie się pełnoprawnym członkiem EWG. Państwa "dwunastki" decyzję tę odkładają na czas bliżej nie określony.

A co o instytucjach europejskich, w tym również o KBWE, tempie procesu integracyjnego oraz wzajemnych stosunkach, sądzi obecnie¹ opinia publiczna? Przypomnijmy, że w ostatnim okresie miał miejsce "spór" Polski z EWG o dostawę zwierząt żywych i produktów mięsnych, tzw. sprawa pryszczycy.

Instytucje europejskie w świadomości badanych

W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w listopadzie ubiegłego roku² nie zmienił się istotnie odsetek respondentów, którzy słyszeli o istnieniu Wspólnoty Europejskiej. Wzrosła natomiast wiedza o istnieniu KBWE oraz Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

Tabela 1

Czy słyszał(a) Pan(i) o:	Odsetki odpowiedzi twierdzących według terminów badań	
	XI '92	VI '93
- Wspólnocie Europejskiej (EWG)	84	86
- Układzie o stowarzyszeniu Polski ze Wspólnotą Europejską	74	77
- Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy Europejskiej - KBWE	58	68
- Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju	53	65

¹ "Aktualne problemy i wydarzenia" (36) - badanie zrealizowane w dniach 11-14 czerwca 1993 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności (N=1086).

² Dane z listopada '92 o stowarzyszeniu Polski z EWG pochodzą z badania CBOS "Aktualne problemy i wydarzenia" (N=1184), natomiast wyniki dotyczące opinii o EWG, KBWE i EBOiR zaczerpnięto z badań Eurobarometru (N=999).

Świadomość istnienia Wspólnoty Europejskiej jest mniejsza w środowiskach o niższym statusie społecznym: wśród mieszkańców wsi, osób z wykształceniem podstawowym. Jednak nawet w tych grupach o istnieniu EWG słyszało ponad 70% badanych.

Globalna ocena EWG i zainteresowanie jej działalnością

Podobnie jak pół roku temu, połowa badanych pozytywnie wypowiada się o celach i działalności EWG. Są to przede wszystkim osoby z wykształceniem wyższym i średnim, prywatni przedsiębiorcy, pracownicy umysłowi, kadra kierownicza i badani uzyskujący wysokie dochody³.

Tabela 2

w procentach

Jaka jest, ogólnie rzecz biorąc, Pana(i) opinia o działalności EWG?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI '92	VI '93
Pozytywna	48	50
Obojętna	31	28
Negatywna	5	7
Trudno powiedzieć	16	14

Respondenci nastawieni negatywnie bądź obojętnie do EWG rekrutują się głównie spośród rolników, mieszkańców wsi, ludzi starszych, badanych z wykształceniem podstawowym, osób o najniższych dochodach.

Obecnie wyraźnie więcej badanych niż w listopadzie '92 (wzrost o 13 punktów procentowych) deklaruje zainteresowanie działalnością, instytucjami oraz polityką Wspólnoty.

³ Szczegółowe zróżnicowanie przedstawiono w tabelach aneksowych.

Tabela 3

w procentach

W jakim stopniu interesuje się Pan(i) działalnością EWG, jej instytucjami oraz polityką. Czy jest Pan(i):	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI '92	VI '93
- bardzo zainteresowany(a)	} 29	5
- trochę zainteresowany(a)		37
- niezbyt zainteresowany(a)	} 69	28
- zupełnie niezainteresowany		26
Trudno powiedzieć	2	4

Osoby zainteresowane EWG należą do tych grup społecznych, które w większości oceniają jej działalność pozytywnie. Większemu zainteresowaniu badanych sprawami EWG towarzyszy więc lepsza opinia o tej organizacji.

Stosunki Polska - EWG

Společne poparcie dla procesu integracji Polski z EWG w ciągu minionego półrocza zasadniczo się nie zmieniło. Obecnie niemal tyle samo badanych co w listopadzie '92 opowiada się za nadaniem Polsce statusu członka stowarzyszonego.

Tabela 4

w procentach

Czy jest Pan(i) za czy przeciw temu, aby Polska stała się członkiem stowarzyszonym z EWG?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI '92	VI '93
Jestem za tym	75	72
Jestem przeciw temu	6	7
Trudno powiedzieć	19	21

Podobny odsetek (75%) badanych popiera również ideę przystąpienia Polski do EWG na zasadzie pełnoprawnego członkostwa.

Tabela 5

w procentach

A gdyby w przyszłości Polska miała przystąpić do EWG jako jej pełnoprawny członek, to czy Pan(i):	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI '92	VI '93
- zdecydowanie by to popierał(a)	} 80	75
- raczej by to popierał(a)		
- raczej był(a)by przeciwny(a)	} 7	7
- zdecydowanie był(a)by przeciwny(a)		
Trudno powiedzieć	13	18

Gorącymi orędownikami przystąpienia Polski do EWG są prywatni przedsiębiorcy, kadra kierownicza, uczniowie i studenci. Ogólnie można stwierdzić, że im wyższy status społeczny - tym większe poparcie dla procesu integracji. Największa grupa badanych chciałaby, aby już teraz Polska stała się pełnoprawnym członkiem EWG.

Tabela 6

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, kiedy - jeśli w ogóle - Polska powinna zostać członkiem EWG?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI '92	VI '93
Już teraz	43	41
Za pięć lat	23	23
Za dziesięć lat	7	6
Jeszcze później/Nigdy	10	6
Trudno powiedzieć	17	18

O tempie, w jakim ma się dokonać pełna integracja Polski z EWG, decyduje przede wszystkim opinia respondentów o Wspólnocie. Ponad jedna czwarta oceniających ją negatywnie uważa, że Polska w ogóle nie powinna wchodzić do EWG.

Podpisanie umowy o stowarzyszeniu Polski z EWG uważa za korzystne dla naszego kraju ponad połowa badanych. Na podstawie wyników uzyskanych przez CBOS w ciągu minionego roku można stwierdzić, że zwiększyła się liczba respondentów wybierających odpowiedź, iż stowarzyszenie z EWG będzie dla Polski "raczej korzystne". Może to jednak wynikać z nieco odmiennego sposobu zadania tego pytania w ostatnim sondażu⁴.

Tabela 7

w procentach

Czy podpisanie umowy o stowarzyszeniu z EWG okaże się dla Polski:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	III '92	V '92	XI '92	VI '93
- zdecydowanie korzystne	11	11	10	12
- raczej korzystne	37	39	39	50
- raczej niekorzystne	5	8	6	6
- zdecydowanie niekorzystne	1	2	2	3
Nie wiem, trudno powiedzieć	46	40	43	29

Choć większość badanych wiąże nadzieje z podpisaniem przez Polskę umowy stowarzyszeniowej, to jednak zdecydowana mniejszość pozytywnie ocenia dotychczasowe stosunki naszego kraju z EWG.

		CBOS
<i>Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe stosunki między Polską a EWG? Komu przynoszą one więcej korzyści?</i>		
Państwom EWG		41%
Polsce		5%
Jednakowo - Polsce i EWG		27%
Trudno powiedzieć		27%

⁴ We wcześniejszych badaniach CBOS na pytanie to nie odpowiadały osoby, które przyznały, że za mało wiedzą o sprawach integracji europejskiej, w czerwcowym sondażu odpowiedzi na nie wszyscy ankietowani.

Powstaje pytanie o przyczynę tak dużej rozbieżności między - z jednej strony - pozytywnymi opiniami badanych o EWG, jej działalności i przyszłych korzyściach płynących dla Polski z umowy stowarzyszeniowej, a z drugiej strony - bardzo negatywną oceną dotychczasowych stosunków Polska - EWG. Wydaje się, że jest to wyraz zawodu, jakiego doznała większość naszego społeczeństwa. Po zwycięstwie nad komunizmem spodziewano się bowiem szerokiej, na skalę powojennego planu Marshalla, pomocy państw zachodnich dla Polski. Tymczasem nie dość, że pomoc ta okazała się znacznie skromniejsza, to jeszcze w polityce celnej państw Wspólnoty wobec Polski obecne są elementy protekcyjnistyczne. Obok nadal istniejących barier celnych na polskie tekstylia i żywność pojawiły się również nowe działania utrudniające eksport na rynki państw zachodnich. Opinia publiczna była szeroko informowana o wprowadzeniu okresowego zakazu importu polskiego mięsa pod pretekstem epidemii pryszczycy.

Jak wykazują pogłębione analizy statystyczne⁵, przekonanie, że to właśnie państwa EWG korzystają głównie na kontaktach z Polską, jest podzielane przede wszystkim przez badanych mających ogólnie negatywną opinię o Wspólnocie Europejskiej, jednak interesujących się jej działalnością. Może stąd płynąć wniosek, że im większa realna wiedza o problemach integracji Polski ze Wspólnotą Europejską, tym więcej krytycyzmu w ocenie wzajemnych stosunków. Oznacza to również, że badani pozytywnie postrzegający relację Polska - państwa EWG kierują się w swoich ocenach nie tyle wiedzą, ile pewnego rodzaju myśleniem życzeniowym o stosunkach krajów zachodnich z Polską.

Można więc oczekiwać stopniowego zmniejszania się społecznych nadziei związanych z procesem integracji, o ile w polityce państw "dwunastki" nie nastąpi wyraźne otwarcie na interesy Polski.

⁵ Zastosowano metodę analizy stepwise.

A N E K S
Tabela 1. Czy słyszał(a) Pan(i) czy też nie o Wspólnocie Europejskiej, potocznie określanej jako EWG?

(%)

	Tak	Nie	Nie pamiętam	Liczba osób
Ogółem	86	11	3	1086
Płeć				
Mężczyźni	90	8	2	527
Kobiety	83	14	4	559
Wiek				
do 24 lat	90	7	2	126
25-34	93	5	2	161
35-44	97	3	0	241
45-54	90	7	3	153
55-64	80	16	4	200
65 lat i więcej	68	26	6	202
Miejsce zamieszkania				
Wieś	79	16	5	404
Miasto do 20 tys.	88	8	4	127
od 21 do 100 tys.	90	8	1	220
101-500 tys.	95	5	0	170
501 tys. i więcej mieszk.	87	11	2	165
Region				
Północny	88	9	2	116
Zachodni	90	7	3	120
Środkowozachodni	93	4	2	161
Środkowy	78	20	2	214
Wschodni	80	17	4	116
Południowo-wschodni	87	10	3	168
Południowo-zachodni	89	8	3	191
Wykształcenie				
Podstawowe	72	22	6	438
Zasadnicze zawodowe	92	7	1	273
Średnie	99	1	0	293
Wyższe	100	0	0	81
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	100	0	0	48
Prac.umysł.niż.szczębła	100	0	0	85
Pracownicy fiz.- umysł.	90	10	0	44
Robotnicy wykwalifikowani	98	1	2	125
Robotnicy niewykwalifik.	90	10	0	56
Rolnicy	76	19	6	76
Prywatni przedsiębiorcy	100	0	0	31
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	78	17	4	420
Uczniowie i studenci	100	0	0	39
Bezrobotni	81	14	5	96
Gospodynie domowe i inni	86	13	1	63
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	73	20	7	74
500 tys. - 999 tys.	87	10	3	261
1000 tys. - 1499 tys.	82	15	3	281
1500 tys. - 1999 tys.	92	8	1	174
2000 tys. i powyżej	93	5	2	209
Ocena własnych war. mater.				
Złe	81	15	4	522
Średnie	89	9	2	443
Dobre	96	4	0	120
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	87	8	6	74
Raz w tygodniu	84	12	3	649
Kilka razy w roku	91	9	0	271
W ogóle nie uczestniczy	86	11	3	89
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	93	6	1	240
Zły kierunek	85	12	3	680
Trudno powiedzieć	80	16	4	166

Tabela 2. Jaka jest, ogólnie rzecz biorąc, Pana(i) opinia o celach i działalności EWG?

(%)

	Pozytywna	Obojętna	Negatywna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	50	28	7	14	1082
Płeć					
Mężczyźni	55	25	8	12	527
Kobiety	45	32	6	17	555
Wiek					
do 24 lat	58	24	7	11	126
25-34	61	24	4	11	161
35-44	53	34	6	7	238
45-54	58	23	9	9	153
55-64	43	34	7	17	200
65 lat i więcej	33	26	10	30	201
Miejsce zamieszkania					
Wieś	40	31	10	19	403
Miasto do 20 tys.	49	25	10	16	126
od 21 do 100 tys.	56	26	4	14	220
101-500 tys.	61	26	4	8	170
501 tys. i więcej mieszk.	55	29	7	9	163
Region					
Północny	58	24	5	14	116
Zachodni	56	24	7	13	120
Środkowozachodni	53	28	9	9	161
Środkowy	45	29	10	16	210
Wschodni	49	22	10	19	116
Południowo-wschodni	42	37	5	17	168
Południowo-zachodni	53	29	4	14	191
Wykształcenie					
Podstawowe	34	34	9	23	435
Zasadnicze zawodowe	53	29	4	15	273
Średnie	65	25	7	3	293
Wyższe	71	11	9	9	81
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	62	17	9	12	48
Prac. umysł. niż. szczebla	69	29	0	2	85
Pracownicy fiz. - umysł.	59	24	8	10	44
Robotnicy wykwalifikowani	56	27	8	9	123
Robotnicy niewykwalifik.	55	28	11	7	56
Rolnicy	29	37	17	17	76
Prywatni przedsiębiorcy	68	21	2	8	31
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	42	30	8	20	419
Uczniowie i studenci	78	16	3	3	39
Bezrobotni	46	34	2	18	96
Gospodynie domowe i inni	49	30	6	15	62
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	26	38	12	24	74
500 tys. - 999 tys.	41	35	7	17	260
1000 tys. - 1499 tys.	48	27	9	15	278
1500 tys. - 1999 tys.	56	28	4	11	174
2000 tys. i powyżej	65	21	7	6	209
Ocena własnych war. mater.					
Złe	41	33	8	18	518
Średnie	55	25	8	12	442
Dobre	67	20	2	11	120
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	51	23	6	21	74
Raz w tygodniu	48	28	8	16	647
Kilka razy w roku	54	31	6	9	271
W ogóle nie uczestniczy	52	31	9	8	88
Ocena kier. rozw. syt. w kraju					
Dobry kierunek	62	25	6	7	240
Zły kierunek	47	29	9	15	677
Trudno powiedzieć	43	30	5	22	165

Tabela 3. W jakim stopniu interesuje się Pan(i) działalnością EWG, jej instytucjami oraz polityką? Czy jest Pan(i): (%)

	zaintere- sowany(a)	nie- zaintere- sowany(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	54	4	1085
Płeć				
Mężczyźni	49	48	3	527
Kobiety	34	60	5	557
Wiek				
do 24 lat	37	59	4	126
25-34	44	54	2	161
35-44	48	51	1	240
45-54	54	44	3	153
55-64	35	60	5	200
65 lat i więcej	33	56	11	202
Miejsce zamieszkania				
Wieś	35	59	5	403
Miasto do 20 tys.	35	61	4	126
od 21 do 100 tys.	43	53	4	220
101-500 tys.	53	44	3	170
501 tys. i więcej mieszk.	49	48	3	165
Region				
Północny	45	54	1	116
Zachodni	48	46	6	120
Środkowozachodni	38	58	4	161
Środkowy	35	60	5	213
Wschodni	38	56	6	116
Południowo-wschodni	42	55	3	167
Południowo-zachodni	48	48	4	191
Wykształcenie				
Podstawowe	27	65	8	437
Zasadnicze zawodowe	43	55	2	273
Średnie	54	45	1	293
Wyższe	72	27	1	81
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	77	22	1	48
Prac. umysł. niż. szczebla	55	45	0	85
Pracownicy fiz.- umysł.	54	41	5	44
Robotnicy wykwalifikowani	43	57	0	125
Robotnicy niewykwalifik.	35	61	3	56
Rolnicy	28	70	2	75
Prywatni przedsiębiorcy	45	55	0	31
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	38	54	7	420
Uczniowie i studenci	51	45	3	39
Bezrobotni	32	62	6	96
Gospodynie domowe i inni	38	60	2	62
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł	26	68	6	74
500 tys. - 999 tys.	40	55	5	260
1000 tys. - 1499 tys.	35	61	4	280
1500 tys. - 1999 tys.	51	45	4	174
2000 tys. i powyżej	52	44	4	209
Ocena własnych war. mater.				
Złe	34	61	5	521
Średnie	45	52	3	442
Dobre	63	34	3	120
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	54	7	74
Raz w tygodniu	39	57	4	648
Kilka razy w roku	47	49	4	271
W ogóle nie uczestniczy	44	53	3	89
Ocena kier. rozw. syt. w kraju				
Dobry kierunek	49	48	3	240
Zły kierunek	40	57	3	680
Trudno powiedzieć	40	51	9	165

Tabela 4. Gdyby w przyszłości Polska miała przystąpić do EWG jako jej pełnoprawny członek, to czy Pan(i): 1) popierał(a)by to, 2) był(a)by przeciwny(a)

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	75	7	18	1083
Płeć				
Mężczyźni	79	7	14	527
Kobiety	71	7	22	556
Wiek				
do 24 lat	78	3	19	126
25-34	87	3	9	161
35-44	85	3	12	240
45-54	76	9	15	153
55-64	72	6	22	199
65 lat i więcej	56	13	31	201
Miejsce zamieszkania				
Wieś	65	11	23	403
Miasto do 20 tys.	73	5	22	126
od 21 do 100 tys.	80	4	16	220
101-500 tys.	87	1	12	170
501 tys. i więcej mieszk.	83	5	12	165
Region				
Północny	77	7	16	116
Zachodni	82	6	12	120
Środkowozachodni	81	9	11	161
Środkowy	71	6	22	213
Wschodni	62	12	27	116
Południowo-wschodni	76	5	19	167
Południowo-zachodni	77	4	19	191
Wykształcenie				
Podstawowe	60	10	30	436
Zasadnicze zawodowe	81	3	16	273
Średnie	88	5	7	293
Wyższe	89	9	3	81
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	91	6	3	48
Prac.umysł.niż.szczebla	90	2	8	85
Pracownicy fiz.- umysł.	82	6	13	44
Robotnicy wykwalifikowani	84	3	13	125
Robotnicy niewykwalifik.	80	6	13	56
Rolnicy	50	23	27	75
Prywatni przedsiębiorcy	98	2	0	31
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	68	8	24	418
Uczniowie i studenci	100	0	0	39
Bezrobotni	72	2	26	96
Gospodynie domowe i inni	73	7	20	63
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	48	13	40	74
500 tys. - 999 tys.	75	6	19	261
1000 tys. - 1499 tys.	71	6	23	280
1500 tys. - 1999 tys.	83	2	15	174
2000 tys. i powyżej	83	11	7	209
Ocena własnych war. mater.				
Złe	68	8	24	519
Średnie	79	7	14	442
Dobre	91	2	8	120
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	75	5	21	74
Raz w tygodniu	75	6	20	648
Kilka razy w roku	79	8	13	271
W ogóle nie uczestniczy	69	11	21	87
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	87	3	10	239
Zły kierunek	71	9	20	680
Trudno powiedzieć	74	4	22	164

Tabela 5. Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe stosunki między Polską a EWG. Komu przynoszą one więcej korzyści?

(%)

	Polsce	EWG	Jednakowo Polsce i EWG	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	5	27	27	1083
Płeć					
Mężczyźni	43	5	30	21	527
Kobiety	39	4	25	33	556
Wiek					
do 24 lat	34	10	33	24	126
25-34	40	4	31	25	161
35-44	42	5	33	20	240
45-54	50	3	26	21	153
55-64	43	6	20	31	199
65 lat i więcej	36	2	25	38	201
Miejsce zamieszkania					
Wieś	46	4	23	28	403
Miasto do 20 tys.	47	2	22	29	126
od 21 do 100 tys.	36	5	31	28	220
101-500 tys.	40	4	37	19	170
501 tys. i więcej mieszk.	31	10	29	30	165
Region					
Północny	45	3	32	20	116
Zachodni	44	5	29	21	120
Środkowozachodni	50	6	24	20	161
Środkowy	30	9	28	33	213
Wschodni	48	5	20	28	116
Południowo-wschodni	41	1	27	31	167
Południowo-zachodni	36	3	31	30	191
Wykształcenie					
Podstawowe	37	3	25	36	436
Zasadnicze zawodowe	42	5	27	26	273
Średnie	43	7	32	18	293
Wyższe	52	5	30	12	81
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	48	2	34	16	48
Prac.umysł.niż.szczebła	39	13	31	17	85
Pracownicy fiz.- umysł.	45	2	25	27	44
Robotnicy wykwalifikowani	42	4	29	25	125
Robotnicy niewykwalifik.	45	5	30	20	56
Rolnicy	58	3	14	25	75
Prywatni przedsiębiorcy	56	8	27	10	31
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	39	4	25	32	418
Uczniowie i studenci	21	4	49	27	39
Bezrobotni	30	4	29	37	96
Gospodynie domowe i inni	48	7	28	17	63
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	48	1	25	25	74
500 tys. - 999 tys.	38	3	30	28	261
1000 tys. - 1499 tys.	39	4	26	30	280
1500 tys. - 1999 tys.	37	10	23	31	174
2000 tys. i powyżej	49	7	26	18	209
Ocena własnych war. mater.					
Złe	38	3	27	32	519
Średnie	42	7	28	23	442
Dobre	48	5	28	19	120
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	37	0	33	29	74
Raz w tygodniu	41	5	26	29	648
Kilka razy w roku	42	6	30	22	271
W ogóle nie uczestniczy	42	6	27	25	87
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	44	5	34	17	239
Zły kierunek	42	5	26	28	680
Trudno powiedzieć	34	3	26	37	164